

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (όγδοο τμήμα)

της 7ης Σεπτεμβρίου 2016 (*)

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των καταναλωτών – Αθέμιτες εμπορικές πρακτικές – Οδηγία 2005/29/EK – Άρθρα 5 και 7 – Συνοδευόμενη με παρεπόμενες παροχές προσφορά – Πώληση υπολογιστή εξοπλισμένου με προεγκατεστημένα λογισμικά – Ουσιώδεις πληροφορίες σχετικά με την τιμή – Παραπλανητική παράλειψη – Αδυναμία του καταναλωτή να αποκτήσει τον ίδιο τύπο υπολογιστή χωρίς λογισμικά»

Στην υπόθεση C-310/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Cour de cassation (ακυρωτικό δικαστήριο, Γαλλία) με απόφαση της 17ης Ιουνίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 25 Ιουνίου 2015, στο πλαίσιο της δίκης

Vincent V. Deroo-Blanquart

κατά

Sony Europe Limited, διάδοχο της Sony France SA,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα),

συγκείμενο από τους D. Šnáby, πρόεδρο τμήματος, J. Malenovský και M. Safjan (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: H. Saugmandsgaard Øe

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο V. Deroo-Blanquart, εκπροσωπούμενος από τον P. Rémy-Corlay, avocat,
- η Sony Europe Limited, διάδοχος της Sony France SA, εκπροσωπούμενη από τον P. Spinosi, avocat,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους D. Colas και J. Traband καθώς και από την S. Ghiandoni,
- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J.-C. Halleux και την J. Van Holm,
- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και J. Vláčil καθώς και από την S. Šindelková,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους D. Roussanov και M. Van Hoof καθώς και από την K. Herbout-Borczak,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 5 και 7 της οδηγίας 2005/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/EOK του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/EK, 98/27/EK, 2002/65/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές) (ΕΕ 2005, L 149, σ. 22).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Vincent Deroo-Blanquart, κατοίκου Γαλλίας, και της Sony Europe Limited (στο εξής: Sony), διαδόχου της Sony France SA, με έδρα τη Γαλλία, με αντικείμενο εμπορική πρακτική η οποία συνίσταται στην πώληση υπολογιστή εξοπλισμένου με προεγκατεστημένα λογισμικά.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 13, 14, 17 και 18 της οδηγίας 2005/29:

«(13) [...] η παρούσα οδηγία θεσπίζει μια ενιαία, κοινή γενική απαγόρευση η οποία καλύπτει τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές που στρεβλώνουν την οικονομική συμπεριφορά των καταναλωτών. [...] Η γενική απαγόρευση έχει καταρτιστεί βάσει κανόνων για τα δύο είδη εμπορικών πρακτικών που είναι κατ' εξοχήν οι πλέον συνήθεις, δηλαδή τις παραπλανητικές εμπορικές πρακτικές και τις επιθετικές εμπορικές πρακτικές.

(14) Επιδίωξη είναι οι παραπλανητικές εμπορικές πρακτικές να καλύπτουν εκείνες τις πρακτικές, συμπεριλαμβανομένης της παραπλανητικής διαφήμισης, οι οποίες εξαπατούν τον καταναλωτή και τον εμποδίζουν να κάνει τεκμηριωμένη και, επομένως, αποτελεσματική επιλογή. Σύμφωνα με τους νόμους και τις πρακτικές των κρατών μελών για την παραπλανητική διαφήμιση, η παρούσα οδηγία κατατάσσει τις παραπλανητικές πρακτικές σε παραπλανητικές πράξεις και σε παραπλανητικές παραλείψεις. Όσον αφορά τις παραλείψεις, η οδηγία καθορίζει έναν περιορισμένο αριθμό βασικών πληροφοριών που χρειάζεται ο καταναλωτής για να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση συναλλαγής. [...]

[...]

(17) Είναι σκόπιμο να καθοριστούν οι εμπορικές πρακτικές που είναι αθέμιτες υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις, χάρην μεγαλύτερης ασφάλειας δικαίου. Στο παράρτημα I περιλαμβάνεται ο πλήρης κατάλογος όλων αυτών των πρακτικών. Είναι οι μόνες εμπορικές πρακτικές που μπορούν να θεωρηθούν αθέμιτες, χωρίς κατά περίπτωση αξιολόγηση, παρά τις διατάξεις των άρθρων 5 έως 9. [...]

(18) [...] Η παρούσα οδηγία, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας και προκειμένου να επιτευχθεί η αποτελεσματική εφαρμογή της προσασίας που παρέχει, θέτει ως σημείο αναφοράς τον μέσο καταναλωτή, ο οποίος έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος, λαμβανομένων υπόψη των κοινωνικών, πολιτιστικών και γλωσσικών παραγόντων, κατά την ερμηνεία του Δικαστηρίου [...].

4 Το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Ορισμοί», προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[...]

γ) “προϊόν”: κάθε αγαθό ή υπηρεσία [...]

δ) “εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές” (οι οποίες αναφέρονται στο εξής και ως “εμπορικές πρακτικές”): κάθε πράξη, παράλειψη, τρόπος συμπεριφοράς ή εκπροσώπησης, εμπορική επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένης της διαφήμισης και του μάρκετινγκ, ενός εμπορευμένου, άμεσα συνδεδεμένη με την προώθηση, πώληση ή προμήθεια ενός προϊόντος σε καταναλωτές·

ε) “ουσιώδης στρέβλωση της οικονομικής συμπεριφοράς των καταναλωτών”: η χρήση μιας εμπορικής πρακτικής με σκοπό τη σημαντική μείωση της ικανότητας του καταναλωτή να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση, με επακόλουθο ο καταναλωτής να λάβει μια απόφαση συναλλαγής που διαφορετικά δεν θα ελάμβανε·

[...]

η) “επαγγελματική ευσυνειδησία”: το μέτρο της ειδικής τεχνικής ικανότητας και μέριμνας που ευλόγως αναμένεται να επιδεικνύει ένας εμπορευόμενος προς τους καταναλωτές, κατ' αναλογία προς την έντιμη πρακτική της αγοράς και/ή τη γενική αρχή της καλής πίστης, στον τομέα δραστηριοτήτων του εμπορευόμενου·

ι) “πρόσκληση για αγορά”: η εμπορική επικοινωνία στην οποία αναφέρονται χαρακτηριστικά του προϊόντος και η τιμή, με τρόπο ο οποίος ενδείκνυται για τα μέσα της εμπορικής επικοινωνίας που χρησιμοποιούνται, ούτως ώστε να έχει ο καταναλωτής τη δυνατότητα να πραγματοποιήσει την αγορά·

[...]

ια) “απόφαση συναλλαγής”: απόφαση που λαμβάνει ο καταναλωτής για το κατά πόσον, πώς και υπό ποιους όρους θα πραγματοποιήσει αγορά, θα καταβάλει τίμημα πλήρως ή εν μέρει, θα κρατήσει ή θα διαθέσει προϊόν ή θα ασκήσει συμβατικό δικαίωμα επί του προϊόντος, είτε ο καταναλωτής αποφασίσει να προβεί σε ενέργεια είτε όχι.

[...].»

5 Το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει στην παράγραφο 1 τα ακόλουθα:

«Η παρούσα οδηγία ισχύει για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές, όπως αυτές θεσπίζονται στο άρθρο 5, πριν, κατά τη διάρκεια και ύστερα από εμπορική συναλλαγή σχετιζόμενη με ένα συγκεκριμένο προϊόν.»

6 Το άρθρο 4 της ίδιας οδηγίας, με τίτλο «Εσωτερική αγορά», προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη δεν περιορίζουν ούτε την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών ούτε την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών για λόγους που εμπίπτουν στον τομέα όπου επιδιώκεται η προσέγγιση της νομοθεσίας μέσω της παρούσας οδηγίας.»

7 Το άρθρο 5 της οδηγίας 2005/29, με τίτλο «Απαγόρευση αθέμιτων εμπορικών πρακτικών», έχει ως εξής:

«1. Απαγορεύονται οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές.

2. Μια εμπορική πρακτική είναι αθέμιτη όταν:

α) είναι αντίθετη προς τις απαιτήσεις επαγγελματικής ευσυνειδησίας,

και

β) στρεβλώνει ουσιωδώς ή ενδέχεται να στρεβλώσει ουσιωδώς την οικονομική συμπεριφορά του μέσου καταναλωτή στον οποίο φθάνει ή στον οποίο απευθύνεται το προϊόν ή του μέσου μέλους της ομάδας, όταν μια εμπορική πρακτική απευθύνεται σε μια συγκεκριμένη ομάδα καταναλωτών.»

[...]

4. Ιδιαίτερως, εμπορικές πρακτικές, είναι αθέμιτες όταν:

α) είναι παραπλανητικές όπως καθορίζεται στα άρθρα 6 και 7,

ή

β) είναι επιθετικές όπως καθορίζεται στα άρθρα 8 και 9.

5. Το παράρτημα I περιέχει τον κατάλογο των εμπορικών πρακτικών που θεωρούνται αθέμιτες υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις. [...]

8 Το άρθρο 6 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Παραπλανητικές πράξεις», ορίζει στην παράγραφο 1 τα ακόλουθα:

«Μια εμπορική πρακτική θεωρείται παραπλανητική όταν περιλαμβάνει εσφαλμένες πληροφορίες και είναι επομένως αναληθής ή, όταν, με οποιονδήποτε τρόπο, συμπεριλαμβανομένης της συνολικής παρουσίασής της, εξαπατά ή ενδέχεται να εξαπατήσει το[ν] μέσο καταναλωτή, ακόμα και εάν οι πληροφορίες είναι, αντικειμενικά, ορθές όσον αφορά ένα ή περισσότερα από τα στοιχεία τα οποία παρατίθενται κατωτέρω και, ούτως ή άλλως, τον οδηγεί ή ενδέχεται να τον οδηγήσει να λάβει απόφαση συναλλαγής την οποία, διαφορετικά, δεν θα ελάμβανε·

[...].»

9 Το άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Παραπλανητικές παραλείψεις», ορίζει τα εξής:

«1. Μια εμπορική πρακτική θεωρείται παραπλανητική όταν, στο πραγματικό της πλαίσιο, λαμβανομένων υπόψη όλων των χαρακτηριστικών της και των περιστάσεων, καθώς και των περιορισμών του συγκεκριμένου μέσου επικοινωνίας, παραλείπει ουσιώδεις πληροφορίες που χρειάζεται ο μέσος καταναλωτής, ανάλογα με το συγκεκριμένο πλαίσιο, για να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση συναλλαγής, και ως εκ τούτου τον οδηγεί ή ενδέχεται να τον οδηγήσει να λάβει απόφαση συναλλαγής την οποία διαφορετικά δεν θα ελάμβανε.

2. Παραπλανητική παράλειψη τεκμαίρεται και όταν ο εμπορευόμενος αποκρύπτει ουσιώδεις πληροφορίες ή τις παρέχει κατά τρόπο ασαφή, ακατάληπτο, διφορούμενο ή εκτός χρόνου κατά τα αναφερόμενα στην παράγραφο 1, λαμβανομένων υπόψη των ζητημάτων που περιγράφονται στην εν λόγω παράγραφο, ή όταν δεν προσδιορίζει την εμπορική επιδίωξη της εμπορικής πρακτικής, εφόσον αυτή δεν είναι ήδη προφανής από το συγκεκριμένο πλαίσιο και όταν, και στις δύο περιπτώσεις, τούτο έχει ή ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα να λάβει ο μέσος καταναλωτής απόφαση για συναλλαγή την οποία, διαφορετικά, δεν θα είχε λάβει.

[...]

4. Στην περίπτωση της πρόσκλησης για αγορά, θεωρούνται ουσιώδεις οι ακόλουθες πληροφορίες, εάν δεν είναι ήδη προφανείς από το συγκεκριμένο πλαίσιο:

α) τα κύρια χαρακτηριστικά του προϊόντος, στο βαθμό που ενδείκνυται σε σχέση με το μέσο και το προϊόν·

[...]

γ) η τιμή, συμπεριλαμβανομένων των φόρων, ή αν, λόγω της φύσεως του προϊόντος, η τιμή δεν μπορεί ευλόγως να καθορισθεί εκ των προτέρων, ο τρόπος με τον οποίο υπολογίζεται η τιμή, και, όπου ενδείκνυται, όλες οι πρόσθετες επιβαρύνσεις αποστολής, παράδοσης ή ταχυδρομείου ή, όταν αυτές οι επιβαρύνσεις ευλόγως δεν μπορούν να υπολογιστούν εκ των προτέρων, το γεγονός ότι μπορεί να απαιτηθούν τέτοιες πρόσθετες επιβαρύνσεις·

[...].»

10 Το παράρτημα I της οδηγίας 2005/29, το οποίο περιλαμβάνει κατάλογο εμπορικών πρακτικών που θεωρούνται αθέμιτες υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις, προβλέπει στο σημείο 29, μεταξύ των επιθετικών εμπορικών πρακτικών, την ακόλουθη πρακτική:

«Απαίτηση άμεσης ή μεταγενέστερης πληρωμής ή επιστροφής ή φύλαξης για προϊόντα που έχει προμηθεύσει ο εμπορευόμενος αλλά δεν έχουν παραγγελθεί από τον καταναλωτή, [...] (παροχή μη παραγγελθέντων).»

Το γαλλικό δίκαιο

- 11 Το άρθρο L. 111-1 του κώδικα προστασίας του καταναλωτή, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, όριζε τα εξής:
- «Κάθε επαγγελματίας πωλητής προϊόντων ή πάροχος υπηρεσιών οφείλει, πριν από τη σύναψη της συμβάσεως, να γνωστοποιήσει στον καταναλωτή τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του αγαθού ή της υπηρεσίας.»
- 12 Το άρθρο L. 113-3, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω κώδικα, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, προέβλεπε τα ακόλουθα:
- «Κάθε πωλητής προϊόντος ή πάροχος υπηρεσιών οφείλει, μέσω σημάσεως, επισημάνσεως, ενδείξεως ή κάθε άλλης πρόσφορης διαδικασίας, να ενημερώνει τον καταναλωτή για τις τιμές, τους ενδεχόμενους περιορισμούς της συμβατικής ευθύνης και τους ιδιαίτερους όρους της πωλήσεως, κατά τρόπο οριζόμενο με αποφάσεις του Υπουργού [...].»
- 13 Κατά το άρθρο L. 120-1 του κώδικα προστασίας του καταναλωτή, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης:
- «Απαγορεύονται οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. Μια εμπορική πρακτική είναι αθέμιτη όταν είναι αντίθετη προς τις απαιτήσεις της επαγγελματικής ευσυνειδησίας και στρεβλώνει ή ενδέχεται να στρεβλώσει ουσιωδώς την οικονομική συμπεριφορά του καταναλωτή ο οποίος έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος ως προς ένα αγαθό ή μια υπηρεσία.
- [...]
- II. – Ειδικότερα, συνιστούν αθέμιτες εμπορικές πρακτικές οι παραπλανητικές εμπορικές πρακτικές κατά τα άρθρα L. 121-1 και L. 121-1-1 και οι επιθετικές εμπορικές πρακτικές κατά τα άρθρα L. 122-11 και L. 122-11-1.»
- 14 Το άρθρο L. 121-1 του εν λόγω κώδικα, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, είχε ως εξής:
- «I. - Εμπορική πρακτική είναι παραπλανητική εάν συντρέχει μία από τις ακόλουθες συνθήκες:
- [...]
- 2° Όταν στηρίζεται σε στοιχεία, ενδείξεις ή επισημάνσεις που είναι ανακριβή ή ικανά να παραπλανήσουν [...]
- [...]
- II. - Εμπορική πρακτική είναι επίσης παραπλανητική αν, λαμβανομένων υπόψη των περιορισμών του συγκεκριμένου μέσου επικοινωνίας και των περιστάσεων που την περιβάλλουν, παραλείπει, αποκρύπτει ή παρέχει κατά τρόπο ακατάληπτο, διφορούμενο ή εκτός χρόνου ουσιώδεις πληροφορίες ή όταν δεν προσδιορίζει την πραγματική εμπορική επιδίωξη της εμπορικής πρακτικής, εφόσον αυτή δεν είναι ήδη προφανής από το συγκεκριμένο πλαίσιο.
- [...]
- Σε κάθε εμπορική ανακοίνωση η οποία συνιστά πρόσκληση για αγορά, απευθύνεται στον καταναλωτή και αναφέρει την τιμή και τα χαρακτηριστικά του προτεινόμενου αγαθού ή υπηρεσίας, θεωρούνται ουσιώδεις οι εξής πληροφορίες:
- 1° τα κυριότερα χαρακτηριστικά του αγαθού ή της υπηρεσίας,
- [...]
- 3° Η τιμή, συμπεριλαμβανομένων των φόρων, και τα έξοδα παραδόσεως που βαρύνουν τον καταναλωτή ή ο τρόπος υπολογισμού τους, αν δεν μπορούν να καθορισθούν εκ των προτέρων»
- [...]
- III. Η παράγραφος I εφαρμόζεται στις πρακτικές που αφορούν τους επαγγελματίες.»
- 15 Το άρθρο L. 122-1, πρώτο εδάφιο, του κώδικα προστασίας του καταναλωτή, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, όριζε τα εξής:
- «Απαγορεύεται η άρνηση πωλήσεως προϊόντος ή παροχής υπηρεσίας σε καταναλωτή, χωρίς νόμιμη αιτία, και η εξάρτηση της πωλήσεως προϊόντος από την υποχρεωτική αγορά μιας άλλης ποσότητας ή την αγορά συγχρόνως ενός άλλου προϊόντος ή μιας άλλης υπηρεσίας, καθώς και η εξάρτηση της παροχής μιας υπηρεσίας από αυτή μιας άλλης υπηρεσίας ή από την αγορά ενός προϊόντος.»
- 16 Κατά το άρθρο L. 122-1, πρώτο εδάφιο, του κώδικα αυτού, όπως ίσχυε από τις 19 Μαΐου 2011 έως τις 30 Ιουνίου 2016:
- «Απαγορεύεται η άρνηση πωλήσεως προϊόντος ή παροχής υπηρεσίας σε καταναλωτή, χωρίς νόμιμη αιτία, και η εξάρτηση της πωλήσεως ενός προϊόντος από την υποχρεωτική αγορά μιας άλλης ποσότητας ή την αγορά συγχρόνως ενός άλλου προϊόντος ή μιας άλλης υπηρεσίας, καθώς και η εξάρτηση της παροχής μιας υπηρεσίας από αυτή μιας άλλης υπηρεσίας ή από την αγορά ενός προϊόντος εφόσον η εξάρτηση αυτή συνιστά αθέμιτη εμπορική πρακτική κατά την

έννοια του άρθρου L. 120-1.»

- 17 Το άρθρο L. 122-3, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω κώδικα, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, είχε ως εξής:

«Απαγορεύεται η προμήθεια αγαθών ή η παροχή υπηρεσιών σε καταναλωτή, χωρίς προηγούμενη παραγγελία του, εφόσον η παροχή αυτή συνεπάγεται αίτημα πληρωμής. Καμία υποχρέωση [πληρωμής] δεν βαρύνει τον καταναλωτή ο οποίος παραλαμβάνει αγαθό ή δέχεται την παροχή υπηρεσίας κατά παράβαση της απαγορεύσεως αυτής.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 18 Από τη δικογραφία της υποθέσεως της κύριας δίκης προκύπτει ότι, στις 27 Δεκεμβρίου 2008, ο V. Deroo-Blanquart αγόρασε στην Γαλλία ένα φορητό υπολογιστή μάρκας Sony, τύπου VAIO VGN-NR38E, εξοπλισμένο με προεγκατεστημένα λογισμικά, όπως, αφενός, το λειτουργικό σύστημα Microsoft Windows Vista édition Home Premium, και, αφετέρου, διάφορα λογισμικά εφαρμογής.
- 19 Κατά την πρώτη χρήση του υπολογιστή αυτού, ο V. Deroo-Blanquart αρνήθηκε να αποδεχθεί τη «Σύμβαση Άδειας Χρήσης Τελικού Χρήστη» (ΣΑΧΤΧ) του λειτουργικού συστήματος, που εμφανίστηκε στην οθόνη του εν λόγω υπολογιστή και ζήτησε, στις 30 Δεκεμβρίου 2008, από τη Sony να του αποδώσει το μέρος της τιμής αγοράς του εν λόγω υπολογιστή που αντιστοιχεί στο κόστος των προεγκατεστημένων λογισμικών.
- 20 Με επιστολή της 8ης Ιανουαρίου 2009, η Sony αρνήθηκε να προβεί στην επιστροφή αυτή ισχυριζόμενη ότι οι υπολογιστές VAIO με τα προεγκατεστημένα λογισμικά αποτελούν ενιαία και αδιάσπαστη προσφορά. Κατόπιν συζητήσεων, η Sony πρότεινε στον V. Deroo-Blanquart, στις 15 Απριλίου 2009, να ακυρώσει την αγορά και να του επιστρέψει το σύνολο της τιμής αγοράς, ήτοι 549 ευρώ, με αντίστοιχη επιστροφή του αγορασθέντος υλικού.
- 21 Ο V. Deroo-Blanquart απέρριψε την πρόταση αυτή και, με δικόγραφο της 17ης Φεβρουαρίου 2011, ενήγαγε τη Sony ενώπιον του tribunal d'instance d'Asnières (πρωτοδικείο της Asnières, Γαλλία), για την καταβολή, μεταξύ άλλων, ποσού 450 ευρώ ως κατ' αποκοπήν αποζημίωση για τα προεγκατεστημένα λογισμικά καθώς και ποσού 2 500 ευρώ προς αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη λόγω αθέμιτων εμπορικών πρακτικών.
- 22 Με απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2012, το tribunal d'instance d'Asnières (πρωτοδικείο της Asnières) απέρριψε την αγωγή του V. Deroo-Blanquart στο σύνολό της.
- 23 Ο V. Deroo-Blanquart άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του cour d'appel de Versailles (εφετείο Βερσαλλιών, Γαλλία).
- 24 Με απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 2013, το δικαστήριο αυτό επιβεβαίωσε την εφεσιβληθείσα απόφαση, διαπιστώνοντας ότι η εν λόγω πώληση δεν συνιστά ούτε αθέμιτη εμπορική πρακτική πωλήσεως μέσω εξαναγκασμού, η οποία απαγορεύεται υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις, ούτε αθέμιτη εμπορική πρακτική εξαρτημένης πωλήσεως ούτε παραπλανητική ή επιθετική εμπορική πρακτική.
- 25 Ο V. Deroo-Blanquart άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως του cour d'appel de Versailles (εφετείο Βερσαλλιών) ενώπιον του Cour de cassation (ακυρωτικό δικαστήριο).
- 26 Το Cour de cassation (ακυρωτικό δικαστήριο), αφού παρατήρησε ότι οι εφαρμοστέες διατάξεις του εθνικού δικαίου εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2005/29, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Έχουν τα άρθρα 5 και 7 της οδηγίας 2005/29 την έννοια ότι συνιστά αθέμιτη παραπλανητική εμπορική πρακτική η συνοδευόμενη με παρεπόμενες παροχές προσφορά, που συνίσταται στην πώληση υπολογιστή εξοπλισμένου με προεγκατεστημένα λογισμικά, όταν ο κατασκευαστής του υπολογιστή έχει μεν παράσχει, μέσω του μεταπωλητή του, πληροφορίες για κάθε ένα από τα προεγκατεστημένα λογισμικά, δεν διευκρίνισε όμως το κόστος καθενός από αυτά τα στοιχεία;
- 2) Έχει το άρθρο 5 της οδηγίας 2005/29 την έννοια ότι συνιστά αθέμιτη εμπορική πρακτική η συνοδευόμενη με παρεπόμενες παροχές προσφορά που συνίσταται στην πώληση υπολογιστή εξοπλισμένου με προεγκατεστημένα λογισμικά, όταν ο κατασκευαστής δεν αφήνει καμία άλλη επιλογή στον καταναλωτή από το να δεχθεί αυτά τα λογισμικά ή να προβεί σε υπαναχώρηση από την πώληση;
- 3) Έχει το άρθρο 5 της οδηγίας 2005/29 την έννοια ότι συνιστά αθέμιτη εμπορική πρακτική η συνοδευόμενη με παρεπόμενες παροχές προσφορά που συνίσταται στην πώληση υπολογιστή εξοπλισμένου με προεγκατεστημένα λογισμικά, όταν ο καταναλωτής βρίσκεται σε αδυναμία να προμηθευτεί από τον ίδιο κατασκευαστή έναν υπολογιστή χωρίς λογισμικά;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του δεύτερου και του τρίτου ερωτήματος

- 27 Με το δεύτερο και το τρίτο ερώτημά του, τα οποία πρέπει να συνεξεταστούν και κατά πρώτον, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί κατά πόσον εμπορική πρακτική η οποία συνίσταται στην πώληση υπολογιστή εξοπλισμένου με προεγκατεστημένα λογισμικά χωρίς να παρέχεται στον καταναλωτή η δυνατότητα να αποκτήσει το ίδιο μοντέλο του υπολογιστή χωρίς προεγκατεστημένα λογισμικά συνιστά αθέμιτη εμπορική πρακτική κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/29.
- 28 Συναφώς, υπενθυμίζεται καταρχάς ότι οι συνοδευόμενες με παρεπόμενες παροχές προσφορές, που βασίζονται στον συνδυασμό τουλάχιστον δύο χωριστών προϊόντων ή υπηρεσιών σε μία μόνον προσφορά, αποτελούν εμπορικές πράξεις που σαφώς εντάσσονται στο πλαίσιο της εμπορικής στρατηγικής ενός επιχειρηματία και ευθέως αφορούν την προώθηση των προϊόντων του και τη διοχέτευσή τους στην αγορά. Επομένως, αποτελούν σαφώς εμπορικές πρακτικές υπό την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2005/29 οπότε εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της (βλ., συναφώς, απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, VTB-VAB και Galatea, C-261/07 και C-299/07, EU:C:2009:244, σκέψη 50).
- 29 Εξάλλου, όπως ρητώς αναφέρει η αιτιολογική σκέψη 17 της οδηγίας 2005/29, μόνον οι εμπορικές πρακτικές που απαριθμούνται εξαντλητικώς στο παράρτημα I της οδηγίας αυτής θεωρούνται αθέμιτες υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις, χωρίς κατά περίπτωση αξιολόγηση βάσει των διατάξεων των άρθρων 5 έως 9 της εν λόγω οδηγίας (απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2013, CHS Tour Services, C-435/11, EU:C:2013:574, σκέψη 38 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 30 Ωστόσο, το Δικαστήριο έχει κρίνει συναφώς ότι οι συνοδευόμενες με παρεπόμενες παροχές προσφορές δεν περιλαμβάνονται στις εμπορικές πρακτικές που απαριθμούνται στο παράρτημα I της οδηγίας 2005/29 και ότι η εν λόγω οδηγία αποκλείει γενική και προληπτική απαγόρευση των συνοδευόμενων με παρεπόμενες παροχές προσφορών ανεξάρτητα από κάθε εξακρίβωση του αθέμιτου χαρακτήρα τους με γνώμονα τα κριτήρια των άρθρων 5 έως 9 της εν λόγω οδηγίας (απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, VTB-VAB και Galatea, C-261/07 και C-299/07, EU:C:2009:244, σκέψεις 57 και 62).
- 31 Κατά συνέπεια, ο ενδεχομένως αθέμιτος χαρακτήρας εμπορικών πρακτικών, όπως αυτών της κύριας δίκης, πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα του περιεχομένου και της όλης οικονομίας των άρθρων 5 έως 9 της ίδιας αυτής οδηγίας (βλ., συναφώς, απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, VTB-VAB και Galatea, C-261/07 και C-299/07, EU:C:2009:244, σκέψη 58).
- 32 Συναφώς, εμπορική πρακτική μπορεί να θεωρηθεί αθέμιτη, κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/29, μόνον υπό τη διπλή προϋπόθεση, αφενός, ότι είναι αντίθετη προς τις απαιτήσεις επαγγελματικής ευσυνειδησίας και, αφετέρου, ότι στρεβλώνει ουσιαδώς ή ενδέχεται να στρεβλώσει ουσιαδώς την οικονομική συμπεριφορά του μέσου καταναλωτή σε ό,τι αφορά το προϊόν (βλ. απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2013, Trento Sviluppo και Centrale Adriatica, C-281/12, EU:C:2013:859, σκέψη 28). Στο πλαίσιο αυτό υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με την αιτιολογική της σκέψη 18, η οδηγία αυτή θέτει ως σημείο αναφοράς τον μέσο καταναλωτή, ο οποίος έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος, λαμβανομένων υπόψη των κοινωνικών, πολιτιστικών και γλωσσικών παραγόντων.
- 33 Τίθεται επομένως, πρώτον, το ερώτημα αν επαγγελματίας ο οποίος, υπό περιστάσεις όπως αυτές της διαφοράς της κύριας δίκης, προτείνει προς πώληση μόνον υπολογιστές εξοπλισμένους με προεγκατεστημένα λογισμικά παραβαίνει τις απαιτήσεις επαγγελματικής ευσυνειδησίας, η οποία ορίζεται στο άρθρο 2, στοιχείο η', της οδηγίας 2005/29 ως το μέτρο της ειδικής τεχνικής ικανότητας και μέριμνας που ευλόγως αναμένεται να επιδεικνύει ένας εμπορευόμενος προς τους καταναλωτές, κατ' αναλογία προς την έντιμη πρακτική της αγοράς και/ή τη γενική αρχή της καλής πίστης, στον τομέα δραστηριοτήτων του εμπορευόμενου.
- 34 Πρέπει, επομένως, να εξακριβωθεί αν ο επαγγελματίας επέδειξε τυχόν αμέλεια σε σχέση με την έντιμη πρακτική της αγοράς ή τη γενική αρχή της καλής πίστης, στον τομέα δραστηριοτήτων του, εν προκειμένω στην παραγωγή υλικού πληροφορικής για το ευρύ κοινό, υπό το πρίσμα της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του μέσου καταναλωτή.
- 35 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι η πώληση από τη Sony υπολογιστών εξοπλισμένων με προεγκατεστημένα λογισμικά ανταποκρίνεται στις προσδοκίες, όπως αυτές προκύπτουν από μελέτη της σχετικής αγοράς, σημαντικού μέρους των καταναλωτών οι οποίοι προτιμούν να αποκτήσουν υπολογιστή με τον εν λόγω εξοπλισμό για άμεση χρήση του και όχι υπολογιστή χωριστά από τα λογισμικά. Εξάλλου, κατά την απόφαση αυτή, ο V. Deroo-Blanquart, ως καταναλωτής, πριν προβεί στην αγορά του επίμαχου στη διαφορά της κύριας δίκης υπολογιστή, είχε ενημερωθεί δεόντως μέσω του μεταπωλητή της Sony για την ύπαρξη των προεγκατεστημένων λογισμικών στον υπολογιστή αυτό και για τα ακριβή χαρακτηριστικά καθενός από τα λογισμικά αυτά. Τέλος, μετά την αγορά, κατά την πρώτη χρήση του εν λόγω υπολογιστή, η Sony παρέιχε στον V. Deroo-Blanquart τη δυνατότητα είτε να αποδεχθεί τη «Σύμβαση Άδειας Χρήσης Τελικού Χρήστη» προκειμένου να μπορέσει να χρησιμοποιήσει τα εν λόγω λογισμικά, είτε να προβεί σε υπαναχώρηση από την πώληση.
- 36 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι, ιδίως μέσω ορθής πληροφόρησης του καταναλωτή, συνοδευόμενη με παρεπόμενες παροχές προσφορά διαφόρων προϊόντων ή υπηρεσιών μπορεί να ικανοποιεί τις επιταγές της οδηγίας 2005/29 σχετικά με το θεμιτό των εμπορικών πρακτικών (βλ. απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, VTB-VAB και Galatea, C-261/07 και C-299/07, EU:C:2009:244, σκέψη 66).
- 37 Στο πλαίσιο αυτό, επιβάλλεται η επισήμανση ότι περιστάσεις όπως οι αναφερόμενες στη σκέψη 35 της παρούσας αποφάσεως, ήτοι, μεταξύ άλλων, η ορθή ενημέρωση του καταναλωτή, το γεγονός ότι η συνοδευόμενη με παρεπόμενες παροχές προσφορά ανταποκρίνεται στις προσδοκίες σημαντικού μέρους των καταναλωτών καθώς και η παρασχεθείσα στον καταναλωτή δυνατότητα να δεχθεί όλα τα στοιχεία της προσφοράς αυτής ή να προβεί σε υπαναχώρηση από την πώληση, δύνανται να πληρούν τις απαιτήσεις της έντιμης πρακτικής της αγοράς ή της γενικής αρχής της καλής πίστης, στον τομέα της παραγωγής υλικού πληροφορικής για το ευρύ κοινό, δεδομένου ότι ο επαγγελματίας επέδειξε επιμέλεια

έναντι του καταναλωτή. Κατά συνέπεια, στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να τις λάβει υπόψη στο πλαίσιο της σφαιρικής εκτιμήσεως όλων των περιστάσεων της υποθέσεως στην κύρια δίκη με γνώμονα την τήρηση των απαιτήσεων της επαγγελματικής ευσυνειδησίας.

- 38 Στη συνέχεια, πρέπει να εξετασθεί αν εμπορική πρακτική η οποία συνίσταται στην πώληση υπολογιστή εξοπλισμένου με προεγκατεστημένα λογισμικά χωρίς να παρέχεται στον καταναλωτή η δυνατότητα να αποκτήσει τον ίδιο τύπο υπολογιστή χωρίς προεγκατεστημένα λογισμικά προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει ουσιώδη στρέβλωση της οικονομικής συμπεριφοράς του μέσου καταναλωτή σε σχέση με το προϊόν, ήτοι, σύμφωνα με το άρθρο 2, στοιχείο ε', της οδηγίας 2005/29, να μειώσει την ικανότητά του να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση και, κατά συνέπεια, να τον ωθήσει να λάβει απόφαση συναλλαγής την οποία δεν θα ελάμβανε υπό διαφορετικές συνθήκες.
- 39 Συναφώς, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, όπως επισημαίνεται στη σκέψη 35 της παρούσας αποφάσεως, ο καταναλωτής είχε ενημερωθεί δεόντως, πριν προβεί στην αγορά, ότι ο επίμαχος στη διαφορά της κύριας δίκης τύπος υπολογιστή δεν διατίθεται προς πώληση χωρίς προεγκατεστημένα λογισμικά.
- 40 Όσον αφορά τις παρασχεθείσες στον καταναλωτή διευκρινίσεις, πρέπει να τονιστεί ότι η πληροφόρηση, πριν από τη σύναψη της συμβάσεως, σχετικά με τους συμβατικούς όρους και τις συνέπειες της εν λόγω συνάψεως είναι ουσιώδους σημασίας για τον καταναλωτή. Βάσει ιδίως της πληροφόρησης αυτής ο καταναλωτής αποφασίζει αν επιθυμεί να δεσμευτεί από τους όρους που έχει διατυπώσει εκ των προτέρων ο επαγγελματίας (απόφαση της 30ής Απριλίου 2014, Kásler και Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, σκέψη 70).
- 41 Επομένως, στο πλαίσιο της εξετάσεως της δεύτερης προϋποθέσεως που θέτει το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/29, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξακριβώσει αν, υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, ήτοι όταν ο καταναλωτής έχει ενημερωθεί δεόντως, πριν προβεί στην αγορά, ότι ο τύπος υπολογιστή που αποτελεί αντικείμενο της πωλήσεως δεν διατίθεται προς πώληση χωρίς προεγκατεστημένα λογισμικά και, ως εκ τούτου, είναι κατ' αρχήν ελεύθερος να επιλέξει άλλον τύπο υπολογιστή, άλλης μάρκας, με συγκρίσιμα τεχνικά χαρακτηριστικά, ο οποίος πωλείται χωρίς λογισμικά ή συνδυάζεται με άλλα λογισμικά, η ικανότητα του καταναλωτή να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση συναλλαγής μειώνεται σημαντικά.
- 42 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο δεύτερο και στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι εμπορική πρακτική η οποία συνίσταται στην πώληση υπολογιστή εξοπλισμένου με προεγκατεστημένα λογισμικά χωρίς να παρέχεται στον καταναλωτή η δυνατότητα να αποκτήσει τον ίδιο τύπο υπολογιστή χωρίς προεγκατεστημένα λογισμικά δεν συνιστά, αφεαυτής, αθέμιτη εμπορική πρακτική κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/29, εκτός αν μια τέτοια πρακτική είναι αντίθετη προς τις απαιτήσεις της επαγγελματικής ευσυνειδησίας και στρεβλώνει ουσιωδώς ή ενδέχεται να στρεβλώσει ουσιωδώς την οικονομική συμπεριφορά του μέσου καταναλωτή σε ό,τι αφορά το προϊόν, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης.

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 43 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν, στο πλαίσιο συνοδευόμενης με παρεπόμενες παροχές προσφοράς η οποία συνίσταται στην πώληση υπολογιστή εξοπλισμένου με προεγκατεστημένα λογισμικά, η μη αναγραφή της τιμής καθενός από τα λογισμικά αυτά συνιστά παραπλανητική εμπορική πρακτική κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 4, στοιχείο α', και του άρθρου 7 της οδηγίας 2005/29.
- 44 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, το άρθρο 5, παράγραφος 4, στοιχείο α', της οδηγίας αυτής προβλέπει ότι οι παραπλανητικές εμπορικές πρακτικές ενδέχεται να έχουν τη μορφή παραπλανητικών πράξεων κατά την έννοια του άρθρου 6 της εν λόγω οδηγίας ή παραπλανητικών παραλείψεων κατά την έννοια του άρθρου της 7.
- 45 Πράγματι, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2005/29, εμπορική πρακτική θεωρείται παραπλανητική όταν, από το πραγματικό της πλαίσιο, λαμβανομένων υπόψη όλων των χαρακτηριστικών της και των περιστάσεων, καθώς και των περιορισμών του συγκεκριμένου μέσου επικοινωνίας, παραλείπει ουσιώδεις πληροφορίες που χρειάζεται ο μέσος καταναλωτής για να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση συναλλαγής και, ως εκ τούτου, τον οδηγεί ή ενδέχεται να τον οδηγήσει να λάβει απόφαση συναλλαγής την οποία διαφορετικά δεν θα ελάμβανε. Το άρθρο 7, παράγραφος 4, στοιχείο γ', της οδηγίας αυτής ορίζει ότι θεωρούνται ουσιώδεις οι πληροφορίες που αφορούν την τιμή συμπεριλαμβανομένων των φόρων.
- 46 Από το γράμμα της τελευταίας αυτής διατάξεως προκύπτει συνεπώς ότι ουσιώδης πληροφορία θεωρείται η τιμή προϊόντος το οποίο διατίθεται προς πώληση, ήτοι η συνολική τιμή του προϊόντος και όχι η τιμή κάθε στοιχείου του. Συνεπώς, η διάταξη αυτή υποχρεώνει τον επαγγελματία να αναφέρει στον καταναλωτή τη συνολική τιμή του προϊόντος.
- 47 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η συνολική τιμή του προϊόντος που αποτελείται από υπολογιστή εξοπλισμένο με προεγκατεστημένα λογισμικά γνωστοποιήθηκε στον V. Deroo-Blanquart. Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν, στη συγκεκριμένη περίπτωση συνοδευόμενης με παρεπόμενες παροχές προσφοράς που αφορά υπολογιστή και διάφορα προεγκατεστημένα λογισμικά, οι τιμές των διαφόρων στοιχείων που συνθέτουν το σύνολο το οποίο αποτελεί αντικείμενο μιας τέτοιας προσφοράς ενδέχεται να συνιστούν επίσης ουσιώδεις πληροφορίες.
- 48 Συναφώς, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι οι πληροφορίες για τα συνιστώσα τη συνολική τιμή στοιχεία δεν περιλαμβάνονται μεταξύ των πληροφοριών που το άρθρο 7, παράγραφος 4, της οδηγίας 2005/29 θεωρεί ουσιώδεις, πρέπει να τονιστεί ότι, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 14 της οδηγίας αυτής, συνιστά ουσιώδη πληροφορία μια βασική πληροφορία την οποία χρειάζεται ο καταναλωτής για να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση συναλλαγής.

- 49 Επιπλέον, από το άρθρο 7, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας προκύπτει ότι ο ουσιώδης χαρακτήρας μιας πληροφορίας πρέπει να εκτιμάται σε σχέση με το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται μια εμπορική πρακτική και λαμβανομένων υπόψη όλων των χαρακτηριστικών της.
- 50 Ωστόσο, εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, ο υπολογιστής που αποτελεί αντικείμενο της επίμαχης στη διαφορά της κύριας δίκης πωλήσεως, εν πάση περιπτώσει, διατίθεται προς πώληση μόνον εξοπλισμένος με προεγκατεστημένα λογισμικά. Δεδομένης της απαντήσεως που δόθηκε στο δεύτερο και στο τρίτο ερώτημα, μια τέτοια εμπορική πρακτική δεν συνιστά, αφεαυτής, αθέμιτη εμπορική πρακτική κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/29.
- 51 Κατά συνέπεια, λαμβανομένου υπόψη του πλαισίου μιας συνοδευόμενης με παρεπόμενες παροχές προσφοράς η οποία συνίσταται στην πώληση υπολογιστή εξοπλισμένου με προεγκατεστημένα λογισμικά, η μη αναγραφή της τιμής καθενός από τα λογισμικά αυτά δεν μπορεί να εμποδίσει τον καταναλωτή να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση συναλλαγής ούτε ενδέχεται να τον ωθήσει να λάβει απόφαση συναλλαγής την οποία, διαφορετικά, δεν θα ελάμβανε. Επομένως, η μμή καθενός από τα λογισμικά αυτά δεν συνιστά ουσιώδη πληροφορία κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 4, της οδηγίας 2005/29.
- 52 Βάσει των προεκτεθέντων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, στο πλαίσιο προσφοράς συνοδευόμενης με παρεπόμενες παροχές η οποία συνίσταται στην πώληση υπολογιστή εξοπλισμένου με προεγκατεστημένα λογισμικά, η μη αναγραφή της τιμής καθενός από τα προεγκατεστημένα λογισμικά δεν συνιστά παραπλανητική εμπορική πρακτική κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 4, στοιχείο α', και του άρθρου 7 της οδηγίας 2005/29.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 53 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπόμπτος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (όγδοο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Εμπορική πρακτική η οποία συνίσταται στην πώληση υπολογιστή εξοπλισμένου με προεγκατεστημένα λογισμικά χωρίς να παρέχεται στον καταναλωτή η δυνατότητα να αποκτήσει τον ίδιο τύπο υπολογιστή χωρίς προεγκατεστημένα λογισμικά δεν συνιστά, αφεαυτής, αθέμιτη εμπορική πρακτική κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/EK, 98/27/EK, 2002/65/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές), εκτός αν μια τέτοια πρακτική είναι αντίθετη προς τις απαιτήσεις της επαγγελματικής ευσυνειδησίας και στρεβλώνει ουσιωδώς ή ενδέχεται να στρεβλώσει ουσιωδώς την οικονομική συμπεριφορά του μέσου καταναλωτή σε ό,τι αφορά το προϊόν, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης.
- 2) Στο πλαίσιο προσφοράς συνοδευόμενης με παρεπόμενες παροχές η οποία συνίσταται στην πώληση υπολογιστή εξοπλισμένου με προεγκατεστημένα λογισμικά, η μη αναγραφή της τιμής καθενός από τα προεγκατεστημένα λογισμικά δεν συνιστά παραπλανητική εμπορική πρακτική κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 4, στοιχείο α', και του άρθρου 7 της οδηγίας 2005/29.

(υπογραφές)

---

^{*} Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.